

บทที่ 12

ประวัติการศึกษาของประเทศอังกฤษ

การศึกษาในประเทศอังกฤษสมัยโบราณมีลักษณะคล้ายคลึงกับการศึกษาของกรีกและโรมันในสมัยโบราณ เพราะอังกฤษได้รับอารยธรรมจากทั้งสองประเทศ โดยการที่มีชาวโรมันได้เข้าไปให้การศึกษาแก่ชาวอังกฤษ มีการตั้งโรงเรียนขึ้นในอังกฤษหลายแห่ง สอนให้รู้ภาษาลาติน แต่การศึกษาที่ชาวโรมันให้แก่คนอังกฤษนั้น จะให้เฉพาะลูกหลานชนชั้นหัวหน้าเท่านั้น

ในปี ค.ศ. 314 โรมันได้เข้ามาครอบครองอังกฤษ อารยธรรมของโรมันเข้ามาในประเทศอังกฤษมากขึ้น มีการตั้งโรงเรียนวัดเพื่อสอนศาสนาคริสต์และภาษาลาติน การสอนจะสอนเฉพาะชนชั้นหัวหน้า และคนรวยเท่านั้น ต่อมาอาณาจักรโรมันเสื่อมลง การศึกษาจึงหยุดชะงักลงไปด้วย แต่ยังคงมีโรงเรียนสอนศาสนาหลงเหลืออยู่บ้าง โรงเรียนนี้ตั้งขึ้นสำหรับเตรียมผู้ที่จะเป็นบิชอป และมีการสอนภาษาลาตินสำหรับอ่านบทสวดและคัมภีร์ เพื่อใช้ประกอบพิธีทางศาสนา

การศึกษาในสมัยแรก ๆ ของประเทศต่าง ๆ มักจะเน้นหนักไปทางสอนศาสนา หลังจากที่โรมันเสื่อมลงไม่นาน ในปี ค.ศ. 597 ได้มีการส่งนักบวชนิกายคาทอลิก ชื่อ Augustin. เข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์ในประเทศอังกฤษอีก มีการสร้างโบสถ์และโรงเรียนวัดในเมืองต่าง ๆ เช่น เมือง Canterbury และลอนดอน เป็นต้น มีการสอนภาษาลาติน และให้การอบรมแก่ผู้ที่ประสงค์จะบวช

ในสมัยต่อมา มีการสอนภาษากรีก ภาษาลาติน คณิตศาสตร์ คาราศาสตร์

ในโรงเรียนวัด และมีการเผยแพร่ศาสนาเข้าไปในประเทศฝรั่งเศส นอกจากเผยแพร่ศาสนาแล้วยังได้นำความรู้ด้าน คณิตศาสตร์ คาราศาสตร์ กฎหมาย ไวยากรณ์ เข้าไปเผยแพร่ในฝรั่งเศสอีกด้วย

ระหว่างศตวรรษที่ 6 - ศตวรรษที่ 10 มีการจัดตั้งโรงเรียนวัดมากขึ้น ส่วนใหญ่แล้วโรงเรียนวัดจะเป็นสถานที่เตรียมผู้ที่ต้องการจะบวชเป็นพระ พวกขุนนางในสมัยนั้นนิยมส่งลูกชายเข้าไปรับการศึกษาดาบรรม สำหรับสามัญชนไม่มีโอกาสเข้าไปศึกษาดาบรรมในสถานที่ดังกล่าว ยังคงเรียนรู้อื่นๆ โดยการทำงานจำ และขับร้อง และนำมาสอนต่อ ๆ กันไป

ในศตวรรษที่ 10 เป็นสมัยที่พวกนอร์มันส์ Normans เข้ามาครอบครองประเทศอังกฤษ ได้นำกฎมณเฑียรบาลของนักบุญเบเนดิกต์เข้ามาใช้ในการศึกษาคามโรงเรียนวัดและอารามต่าง ๆ และยังให้การศึกษาแก่บรรพวาศด้วย เป็นการเผยแพร่ความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น พวกขุนนางในสมัยนั้นจึงได้รับการศึกษากันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งภาษาละตินและภาษาประจำชาติ แม้การศึกษาจะเปิดกว้างขึ้นกว่าสมัยก่อน แต่เป็นเพียงการศึกษาในวงจำกัด เฉพาะพวกขุนนางและอัศวิน ในขณะที่พวกนี้ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี สามารถเขียนหนังสือ และเขียนบทประพันธ์ ๆ ออกมาเผยแพร่ ยังมีชนอีกกลุ่มหนึ่ง คือพวกที่ประกอบอาชีพ ทำไร่ ทำนา และทำการประมง จะไม่ได้รับการศึกษาอย่างเช่นพวกขุนนาง แต่จะมีโรงเรียนสอนวิชาชีพ ซึ่งสอนโดยครูที่ชำนาญในวิชาการช่าง ให้ความรู้แก่ชนกลุ่มนี้

แม้ว่าอังกฤษจะได้รับอิทธิพลทางการศึกษาจากประเทศฝรั่งเศส โดยมีสังฆราชและนักศึกษาได้นำความรู้และหนังสือต่าง ๆ เข้ามาไว้ตามโบสถ์และโรงเรียน แต่ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยแห่งแรกของอังกฤษตั้งอยู่ที่เมืองออกซฟอร์ด

มิได้ตั้งอยู่ในเมืองที่มีโรงเรียนและโบสถ์ตั้งอยู่แต่เดิม และมหาวิทยาลัยแห่งนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับโบสถ์ใด ในศตวรรษที่ 13 ได้มีมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีกที่เมืองแคมบริดจ์ คือ มหาวิทยาลัยแคมบริดจ์ นั่นเอง

การศึกษาในประเทศอังกฤษระหว่างศตวรรษที่ 6 - ศตวรรษที่ 19

ศตวรรษที่ 6 - กลางศตวรรษที่ 10 การศึกษาส่วนใหญ่จะสอนวิชาที่เกี่ยวกับศาสนา มีการสอนวิชาอื่น ๆ บาง เช่น ภาษาละติน คณิตศาสตร์ ตรรกวิทยา วาทศิลป์ และดาราศาสตร์ ระหว่างปี ค.ศ. 670-770 เป็นระยะเวลาที่อารยธรรมของพวกแองโกลแซกซอนเจริญรุ่งเรืองที่สุดค่านการศึกษาและศาสนา พวกช่างฝีมือต่าง ๆ ได้ร่วมกันตกแต่งโบสถ์อย่างสวยงาม นอกจากนั้นได้มีการคัดลอกพระคัมภีร์ไบเบิล พร้อมทั้งระบายสีอย่างประณีต ประดับประดาปกพระคัมภีร์อย่างงดงาม กลางศตวรรษที่ 10 การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง พวกขุนนางจะได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีด้านภาษาละตินและภาษาประจำชาติโดยมีพระเป็นผู้สอนสำหรับชนชั้นที่ประกอบอาชีพทำนาทำไร่จะได้รับการศึกษาอบรมด้านวิชาชีพจากครูที่มีความชำนาญ

ศตวรรษที่ 11 - ศตวรรษที่ 14 เป็นระยะเวลาแห่งความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา และเป็นการเริ่มต้นของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศต่าง ๆ และในประเทศอังกฤษ ได้มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรกขึ้นที่เมืองออกซฟอร์ด (Oxford) การศึกษาระดับอุดมศึกษาในระยะเริ่มแรกยังคงมีการสอนศาสนาในสาขาธรรมวิภาค ต่อมามีการศึกษาศิลปศาสตร์ 7 ประการ และเริ่มมีกฎข้อบังคับในการตั้งมหาวิทยาลัย รวมทั้งกฎเกณฑ์การให้ปริญญาสาขาต่าง ๆ แก่ผู้สำเร็จหลักสูตร

ปี ค.ศ. 1494 การศึกษาในมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด จะเริ่มด้วยการอ่านตำราไวยากรณ์ภาษาละติน วิชาตรรกวิทยา ศึกษางานของอริสโตเติลพร้อมทั้งคำวิจารณ์ผลงานของเขา ศึกษาวิชาเทววิทยา การศึกษาวิชาดังกล่าวในสมัยนั้นเป็นการศึกษาที่ครูใหม่ ๆ ซึ่งอยู่ในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา โจมตี มีความนึกคิดแบบสมัยกลางและแบบสมัยใหม่ผสมผสานกัน

การศึกษาได้รับความสนับสนุนจากกษัตริย์และพ่อค้า มีการจัดตั้งโรงเรียนประเภท Public School เพื่อเตรียมเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย มีการจัดตั้งโรงเรียนมัธยม ซึ่งพ่อค้าได้ให้ความอุปถัมภ์ นับว่าเอกชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น มีการสอนภาษาอังกฤษแทนภาษาละติน คนส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติ บางโรงเรียนก็ใช้ภาษาฝรั่งเศส มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น

ศตวรรษที่ 15 - ศตวรรษที่ 16 มีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเกิดขึ้นในประเทศอังกฤษ ทั้งนี้มีผลสืบเนื่องมาจากการที่พระเจ้าเฮนรี่ที่ 8 ของอังกฤษแยกตัวมาตั้งศาสนานิกายใหม่ คือนิกาย Church of England หรือ Anglican ได้เปลี่ยนโรงเรียนวัดประเภท Cathedral มาเป็น King's School ส่วนโรงเรียนประเภท Grammar School และ Song School ได้เปลี่ยนผู้บริหารโรงเรียนเป็นพวกเดียวกับพระเจ้าเฮนรี่ที่ 8 ความเป็นอยู่ของชาวอังกฤษสมัยนั้นไม่เคร่งครัด มีการหย่าร้างได้ ไม่ถือว่ามีบัญญัติทางศาสนา และพระสามารถแต่งงานได้

การศึกษาของอังกฤษระหว่างสมัยพระเจ้าเฮนรี่ที่ 8 พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 6 พระนางแมรี (นับถือคาทอลิก) พระนางอลิซาเบธที่ 1 (นับถือโปรเตสแตนต์)

ผู้บริหารการศึกษาจะเปลี่ยนแปลงไปศาสนาที่ประมุขของประเทศนับถือ กล่าวคือ ในสมัยที่พระเจ้าเฮนรี่ที่ 8 ขึ้นครองราชย์ผู้บริหารการศึกษาในสมัยนั้นจะเป็นผู้ที่นับถือนิกาย Church of England ในสมัยพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 6 และพระนางแมรี ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก ผู้บริหารการศึกษาก็จะเปลี่ยนแปลงเป็นพวกคาทอลิก และในสมัยพระนางอลิซาเบธที่ 1 (ปี ค.ศ. 1559) ผู้บริหารก็เปลี่ยนเป็นพวกโปรเตสแตนต์เหมือนเดิม การศึกษาในสมัยนี้เน้นให้ทุกคนเรียนรู้อังกฤษ และยกเลิกการสอนภาษาลาติน กรีก และฮีบรู

พระนางอลิซาเบธได้ให้เสรีภาพในการศึกษาเป็นอย่างมาก มีการจัดตั้งโรงเรียนประเภท Grammar School เพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นพระนางอลิซาเบธยังได้ออกกฎหมาย ชื่อ "Poor Law" กฎหมายดังกล่าวให้รัฐจัดการสอนหนังสือและวิชาชีพให้แก่เด็กอายุ 5-14 ปี โดยที่เด็กไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ การสอนดังกล่าวจะสอนจนเด็กชายอายุ 24 ปี และเด็กหญิงอายุ 21 ปี ทำให้เด็กมีความชำนาญ และสามารถประกอบอาชีพได้เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

ในศตวรรษที่ 18 ได้เกิดโรงเรียนประเภทหนึ่งจะทำการสอนหนังสือเพียงอาทิตย์ละ 1 วัน เรียกว่า One day a week School ทั้งนี้เพราะเศรษฐกิจของประเทศอังกฤษเสื่อมลง พวกคนจนมีมากต้องให้ลูกเขาทำงานในโรงงานเพื่อหาเงินช่วยเหลือครอบครัว เด็กจะมีเวลาเรียนหนังสือเพียงอาทิตย์ละ 1 วันเท่านั้น

โรงเรียนที่สร้างขึ้นในศตวรรษที่ 18 มีหลายประเภทคือ

5
1. Private Adventure Schools สอนโดยทหารที่เกษียณอายุราชการแล้ว เนื่องจากไม่มีบ้านอยู่จึงต้องหาเลี้ยงชีพด้วยการสอนหนังสือเด็กที่พ่อแม่ไม่มีเงินให้เป็นค่าสอน

2. Dame Schools สอนโดยหญิงหม้ายซึ่งยึดอาชีพนี้เพื่อหาเลี้ยงชีพ บางครั้งความรู้ของครูและศิษย์มีเท่าเทียมกัน

3. Ragged Schools เป็นโรงเรียนของเด็กในแหล่งเสื่อมโทรมของเมืองอุตสาหกรรม

4. Grammar Schools ที่ยังเหลืออยู่ก็มีเช่น King's Schools Canterbury เพราะมีผู้มียศบันดาศักดิ์ และผู้ที่ยังมีคอยอุปถัมภ์อยู่ มีเด็กเรียน 25 % ของเด็กทั้งประเทศ

5. Public Schools ยังคงอยู่ได้เพราะยังเป็นที่นิยมของพวกผู้ดี และคนที่ยังมี ที่ต้องการให้ลูกได้รับการศึกษาอบรมที่ดี ที่มีเกียรติ

สำหรับโรงเรียนประเภท Poor Schools และ Charity Schools ก็ยังมีอยู่ทั้งนี้เพราะเหตุที่ความต้องการศึกษาเล่าเรียนมีมาก ทั้งยังมีพวกพ่อค้าให้การสนับสนุน มีการตั้งโรงเรียนสำหรับสอนศาสนาในวันอาทิตย์ และสอนให้เด็กรู้จักเขียน และอ่าน นอกจากนั้นยังมีครูประเภทเดินสอน (Itinerant teachers) ตามหมู่บ้าน ผู้เรียนมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ในสมัยต่อมาถูกยกเลิกไป

---

5 สัจจว พิชายนทรโยธิน. ประวัติการศึกษาตะวันตก. กรุงเทพฯ, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. หน้า 58.

ระหว่างที่ประเทศในยุโรปมีการปฏิวัติอุตสาหกรรม ก็มีการยกเลิกการใช้แรงงานเด็ก มีการจัดตั้งโรงเรียน Monitorial Schools ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา การจัดการสอนทำโดยครูจะสอนเด็กที่ฉลาดก่อนแล้วให้เด็กเหล่านั้นช่วยสอนเด็กอื่นต่อไป ทั้งนี้เพราะครูมีน้อยกว่าศิษย์ มีการสนทนาค้นคว้าจักรกล เพื่อจะได้ประดิษฐ์มีความรู้ความสามารถในการทำงานด้านอุตสาหกรรมได้

สำหรับโรงเรียนของศาสนานั้น รัฐบาลสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงเรียนศาสนาในหลายแห่ง เช่น โรงเรียนของนิกาย Church of England โรงเรียนของนิกายโปรเตสแตนต์ นิกายคาทอลิก และนิกายอื่น ๆ เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของเอกในสมัยนั้น

การศึกษาของประเทศอังกฤษตอนปลายศตวรรษที่ 19 ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากขึ้น มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล ดังนี้

1. โรงเรียนรัฐบาล (Local Education Authorities หรือ Country Schools) รัฐบาลดำเนินการ เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์จะเข้ารับการศึกษานี้ในโรงเรียนดังกล่าว โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2. โรงเรียนราษฎร์ หรือโรงเรียนเอกชน (Non-Statutory Bodies หรือ Voluntary Schools) แบ่งออกเป็น

- โรงเรียนเอกชน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาล (Voluntary Controlled Schools) รัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนและให้เงินช่วยเหลือทั้งหมด

- โรงเรียนเอกชนที่รัฐบาลช่วยเหลือด้านการเงิน และช่วยค่าก่อสร้างอาคารบางส่วน (Voluntary Aided Schools)

- โรงเรียนเอกชนที่รัฐบาลช่วยค่าก่อสร้างเป็นบางส่วน ซึ่งน้อยกว่า Voluntary Aided Schools (Special Agreement Schools)

โรงเรียนทั้งหมดต้องมีผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนหนึ่งไม่น้อยกว่า 6 คน ผู้บริหารโรงเรียนเหล่านี้เรียกว่า Board of Managers

การศึกษาระดับประถมศึกษาในประเทศอังกฤษ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

- ระดับอนุบาล รับเด็กตั้งแต่อายุ 2-5 ปี

- ระดับประถม รับเด็กตั้งแต่อายุ 8-11 ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับ และเป็นโรงเรียนสหศึกษา

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศอังกฤษ

เด็กที่จบการศึกษาระดับประถมต้องสอบคัดเลือกเพื่อเข้าไปศึกษาต่อในระดับมัธยม การทดสอบดังกล่าวเรียกว่า Eleven-plus Examination ถ้าเด็กสามารถสอบผ่าน Eleven-plus Examination ได้ จะเข้าศึกษาในระดับมัธยม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- Grammar School เด็กที่เรียนอยู่ใน Grammar School จะเป็นเด็กที่เรียนดี จบแล้วจะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

- Secondary School สอนตามความถนัดของเด็ก เด็กจะสอบเข้า

มหาวิทยาลัย หรือเรียนต่อคานวิชาชีพได้

- Technical School สอนคานการช่างฝีมือ เมื่อออกไปสามารถประกอบอาชีพได้

การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาในมหาวิทยาลัย

เด็กที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะต้องสอบ General Certificate of Education (G.C.E.) ในระดับ Advanced Level (จบ ม.ศ.5) ก่อน เมื่อสอบผ่านตามวิชาบังคับของมหาวิทยาลัยได้แล้ว จะได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีหลักสูตร 4 ปี เมื่อจบการศึกษาจะได้รับปริญญาตรี ถ้าต้องการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปอีกจะใช้เวลาศึกษาอีก 2 ปี จึงได้ปริญญาโท

การศึกษาวชิชาชีพ

เด็กต้องสอบผ่าน General Certificate of Education (G.C.E.) ในระดับ Ordinary Level (จบ ม.ศ.3) หรือในระดับ Advanced Level ตามวิชาบังคับ จึงจะมีสิทธิ์เข้าเรียนใน Technical School ซึ่งมีหลักสูตร 3-5 ปี

การฝึกหัดครู

หลังจากที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว เข้าศึกษาใน Department of Education อีก 1 ปี เพื่อเตรียมเป็นครู หรือหลังจากสอบผ่าน

General Certificate of Education ระดับ Advanced Level แล้วเข้าศึกษาใน Colleges of Education ในมหาวิทยาลัย 3 ปี และจำเรียนต่ออีก 1 ปี จะไปปริญญาตรี หรือเรียน หลักสูตร Art Training Centres 1 ปี เพื่อสอนวิชาชีพ

การศึกษาของอังกฤษในระยะก่อนมีการบริหารการศึกษาแบบกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น มีจุดมุ่งหมายในการศึกษา คือ เด็กควรได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความถนัด ควรมีโอกาสศึกษาต่อในวิชาทั่วไป วิชาชีพชั้นสูง รัฐบาลได้จัดตั้งสภาที่ปรึกษาทางด้านการศึกษา คือ

- สภาให้คำปรึกษากลางแห่งอิงค์แลนด์และเวลส์

(Control Advisory Council For England and Wales)

- สภาโรงเรียนเพื่อจัดทำหลักสูตรและการสอบไล่

(Schools Council For the Curriculum and Examination)

การศึกษาภาคบังคับของอังกฤษ อายุระหว่าง 5-16 ปี ระบบการศึกษาแบ่งออกได้ดังนี้

1. ระดับอนุบาล (Nersery Education) อายุระหว่าง 2-4 ปี
2. ระดับประถมศึกษา (Primary Education) อายุระหว่าง 5-11 ปี
  - เด็กเล็ก (InFant School) อายุ 5-7 ปี
  - เด็กโต (Junior School) อายุ 7-11 ปี
3. ระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education) อายุระหว่าง 12-18 ปี

4. ระดับอุดมศึกษา (Higher Education) อายุ 18 ปีขึ้นไป
หลักสูตร 3-4 ปี เมื่อจบการศึกษาได้รับปริญญาตรี ใช้เวลาอีก 2 ปี ได้ปริญญาโท
และใช้เวลาอีกอย่างต่ำประมาณ 3 ปี ได้ปริญญาเอก

5. การฝึกหัดครู (Bachelor of Education Degree)
ปริญญาตรีทางการศึกษา ในมหาวิทยาลัยใช้เวลาเรียน 4 ปี ในวิทยาลัยครูใช้เวลา
เรียน 4 ปี ก็ได้รับปริญญาตรีเช่นกัน ถ้าใช้เวลาเรียน 3 ปี ได้ประกาศนียบัตรครู

การจัดการศึกษาของอังกฤษใน ค.ศ.1839 อยู่ในความดูแลของ
Committee of the Privy Council มีหน้าที่จัดสรรเงินอุดหนุนของรัฐบาล
ให้แก่สถานศึกษา ในปี ค.ศ.1899 ได้ตั้งสภาการศึกษา เรียกว่า Board of
Education ประกอบด้วย

- ประธานสภา (President of the Board)
- เลขาธิการ ซึ่งมาจากรัฐสภา (Parliamentary Secretary)
- คณะกรรมการที่ปรึกษา (Consultative Committee)

ในปี ค.ศ.1944 รัฐบาลได้ยกฐานะ Board of Education
เป็นกระทรวงศึกษาธิการ (The Ministry of Education) และในปี 1964
ได้รวม The Office of the Ministry of Science เป็น
Department of Education and Science